

ALLT OM

Historia

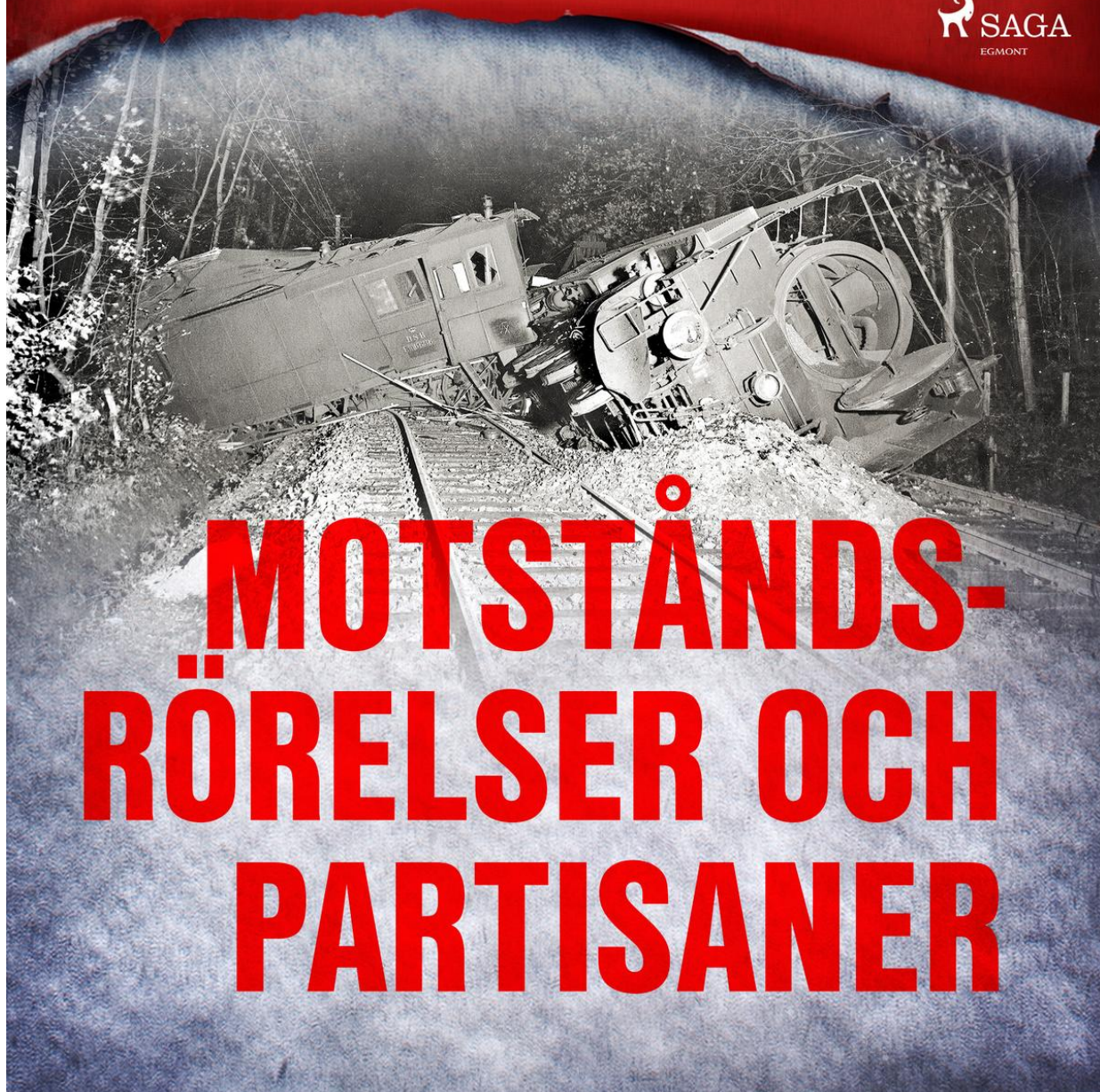
 SAGA
EGMONT

**MOTSTÅNDS-
RÖRELSER OCH
PARTISANER**

ALLT OM
Historia

 SAGA
EGMONT

**MOTSTÅNDS-
RÖRELSER OCH
PARTISANER**

Allt om Historia

Motståndsrörelser och partisaner

SAGA Egmont

Motståndsrörelser och partisaner

Omslagsfoto: Nationalmuseet

Copyright © 2020 Allt om Historia och SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726382136

1. E-boksutgåva, 2020

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt med författaren.

Motståndet ger inte upp

I början av kriget rullar tyska stridsvagnar fram över land efter land, medan människor apatiskt ser på. Efter hand som tyskarnas ockupation blir alltmer brutal växer emellertid motståndsviljan. Fridfulla protester som allsångsträffar i Danmark utvecklas till sabotage och väpnad kamp.

I Storbritannien är Winston Churchill snabb att snappa upp signalerna, och redan under sommaren 1940 upprättar han SOE, en hemlig spion- och sabotageorganisation. Churchills första order till SOE är tydlig: "Sätt Europa i brand". Med hjälp av brittiska agenter kan partisaner spränga broar och fartyg samt kidnappa tyska officerare.

Artonde bandet av EN VÄRLD I KRIG följer motståndskampen, som oavsett var den pågår sker med samma insats: livet.

Trevlig läsning!

1. Hitlers stjärnspelare förnedras

En grupp ukrainska arbetare springer 1942 in på ett fotbollstadion med läktare fyllda med upphetsade åskådare. Motståndarna är elva Luftwaffesoldater - och en nazistisk domare. En seger kan ge invånarna i Kiev hopp i krigets mörker. Samtidigt kan framgång på planen bli ödesdigert för laget.

En sliten fotboll flyger i en rät linje genom luften och hamnar i händerna på Nikolaj Trusevitj. Han är klädd i en bagares arbetskläder med vitt mjöl på ärmarna och kastar med ett skratt tillbaka bollen till en kollega, som genast dribblar vidare över den ojämna asfalten till resten av arbetarnas stora förtjusning.

Det är 1942 och våren håller på att få fäste i Ukraina, och den spontana fotbollsträningen sker innanför murarna på Brödfabrik nr. 3 på Degtyarevskajagatan i huvudstaden Kiev. Knappt ett år har gått sedan tyska styrkor korsade gränsen till Ukraina. I en gigantisk kniptångsmanöver omringade tyskarna Kiev och tog över en halv miljon soldater till fånga, innan staden sattes under tysk administration. Även Brödfabrik nr. 3 föll i tyskarnas händer. Före kriget hade fabriken försett stadens medborgare med bröd, men nu skickas den dagliga produktionen av nästan 50 ton bakverk direkt till tyska soldater, som äter sig mätta, medan ukrainarna svälter.

Några månader tidigare hade Nikolaj Trusevitj också svultit och strövat runt bland ruinerna längs huvudstadens

gator på ständig jakt efter mat. En dag hade brödfabrikens chef, Josif Kordik, dock fått syn på den magre mannen på gatan. Fabrikschefen kände genast igen Trusevitj som målvakt i stadens populära - men nu nedlagda - fotbollslag, Dynamo Kiev. Trusevitj hade varit åskådarnas favorit, när laget före kriget spelade i Sovjetunionens bästa fotbollsliga. Målvakten var känd för sin smidighet och snabbhet och uppnådde fina resultat tillsammans med resten av Dynamo Kievs spelare. Ukrainarna tog en andraplats i det sovjetiska mästerskapet 1935 och en tredjeplats året därpå.

Josif Kordik är Dynamo Kiev-supporter och sportfanatiker, och kort tid efter mötet på gatan erbjuder fabrikschefen den före detta målvakten arbete på brödfabriken.

FABRIKSÄGARE SAMLAR PÅ IDROTTARE

Nikolaj Trusevitj upptäcker snabbt att han inte är den enda idrottaren på fabriken. Bland mjölsäckar och knådningsmaskiner har stora delar av Ukrainas idrottselit samlats. Kordik har anställt simmare, löpare, boxare, cyklister, gymnaster och flera andra fotbollsspelare.

Märkligt nog verkar Kordik inte vara särskilt intresserad av idrottarna till vardags. Chefen har till exempel inga problem med att låta tyska vakter ge idrottarna stryk, och ryktet säger att Kordik är berusad av tanken på att vara omgiven av kända idrottare - på samma sätt som en tonåring som är fascinerad av att befinna sig i sina idolars närhet.

Förutom Trusevitj har fabrikschefen anställt föregående säongs främste målgörare, Pavel Komarov, och den jättelike och urstarke anfallaren Ivan Kusmenko, som tränar sin spark med en boll som är tre gånger tyngre än

normalt. Kordik har även skaffat en plats åt den klene, men kvicke försvararen Aleksej Klimenko, den rutinerade Mikhail Sviridovskij och flera andra kända ansikten.

Medan spelarna arbetar i brödfabriken lider Kiev. Stora delar av staden ligger i ruiner efter invasionen, och flera hundra tusen invånare har dödats eller skickats till koncentrationsläger. Nazisternas plan är att svälta ihjäl resten av Kiev, och många tusen invånare lider redan svårt av undernäring.

Sommaren 1942 förändras emellertid livet i staden plötsligt. Invånarna i Kiev kan nästan inte tro sina öron, när jazzmusik en kväll strömmar ut från ett av stadens populära dansställen. Tyskarna har hittills varit extremt brutala, men framöver tänker nazisterna försöka vinna invånarnas hjärtan. Den nya politiken ska dämpa ukrainarnas motstånd mot ockupationsmakten, så att en del av Wehrmachts soldater kan förflyttas från Kiev och skickas till de blodiga och ändlösa striderna längre österut.

Tyskarnas välvilja inskränks inte till att tillåta jazzmusik. De återinför även idrottstävlingar och avsätter ett stort belopp till att färdigställa stadens nya fotbollsstadion. Samtidigt bildar tyskarna ett fotbollslag, som får namnet Rukh. Ockupationsmaktens nya strategi väcker hopp hos de tidigare fotbollsstjärnorna på brödfabriken, för Rukh kan bara spela om laget har motståndare. En dag vänder Kordik sig till de tyska myndigheterna och förklarar att ett antal fotbollsspelare är anställda på brödfabriken. "Det vore lämpligt om de fick lov att bli ett lag", förklarar han. Tyskarna lyssnar till Kordik och ger honom tillåtelse att bilda ett lag.

DYNAMO KIEV ÅTERUPPSTÅR

I början av juni 1942 samlas en grupp fabriksarbetare i ett garage vid Brödfabrik nr. 3. Bland männen finns målvakten Trusevitj, anfallarna Komarov och Kusmenko, försvarsspelarna Sviridovskij och Klimenko och flera andra från det gamla Dynamo Kiev-laget.

Spelarna har fått reda på att de kan bilda ett lag, men entusiasmen tryter. Männen är fullt medvetna om att alla idrottsevenemang är en del av tyskarnas propaganda, och spelarna är rädda för att de ska gå nazisternas ärenden. Å andra sidan brinner männen för fotboll, och kanske kan deras spel ge invånarna i Kiev lite uppmuntran i en mörk tid.

Mitt i diskussionen kliver Trusevitj fram med en kartong under armen. Ur kartongen drar målvakten fram elva nya spelardräkter. Idrottsplaggen har hittats i ett gammalt lager, förklarar han. Färgerna är inte Dynamo Kievs, men det har ingen betydelse.

”Vi har inga vapen”, säger Trusevitj, medan han lägger ut spelardräkterna på garagegolvet, ”men vi kan kämpa för segern på fotbollsplanen. Under den närmaste tiden ska vi bära dessa färger, och fienden ska veta att vi inte kan besegras”.

Talet är kort, men känslösamt. När männen lämnar garaget är alla beredda att ta upp kampen mot tyskarna på fotbollsplanen. Laget får namnet FC Start.

FC STARTS RYKTE SPRIDER SIG

Den första fotbollsmatchen efter tyskarnas ockupation blåses igång den 7 juni 1942 och står mellan Rukh och FC Start. Spelarna i Rukh är tyskvänliga och har fått massor med mat och tid att träna. Spelarna i FC Start är inte i närheten av sin gamla form, men känner å andra sidan att de spelar för en större sak. När matchen är slut har FC

Start vunnit med 7-2. Efter det går laget från seger till seger. Rumänska, ungerska och tyska lag besegras med stora siffror. Ryktet om FC Starts enorma styrka sprider sig snabbt i Kiev. På gator och kaféer viskar invånarna om stadens hjältar. Biljetterna till matcherna står högt i kurs, och kön utanför stadion sträcker sig lång varje gång FC Start ska spela.

Hos ockupationsmakten är glädjen begränsad. Fotbollsmatcherna skulle fungera som förströelse och göra ukrainarna mer vänligt inställda till Hitler. Tyska officerare hade till och med besökt de första matcherna och klappat avmätt och lett nedlåtande, varje gång motståndarna gjorde mål. Nu håller FC Starts matcher emellertid på att utvecklas till uppvisningar i ukrainsk nationalism, som kan underblåsa befolkningens motståndsvilja. Fotbollsmatcherna har inte blivit den propagandaf framgång som nazisterna hade hoppats. Dessutom är förödmjukelsen av tyskarna långtifrån över.

SS-OFFICER ÄR DOMARE

När ukrainarna den 6 augusti 1942 vinner med 5-1 över Flakelf - ett lag av Luftwaffesoldater - får tyskarnas militära ledning nog. Förödmjukelserna kan inte accepteras, och FC Start måste omgående straffas. "Returmatch! Hämnnd!" står det på affischer överallt i Kievs skyltfönster, på lyktstolpar och husväggar. Affischerna berättar på både tyska och ukrainska att FC Start ska spela en returmatch mot Flakelf, som kommer att förstärkas med ett antal rutinerade spelare.

Den 9 augusti 1942 skiner solen över Kiev. Endast 72 timmar efter att FC Start senast slog de tyska soldaterna, står lagen på nytt mot varandra. Tusentals ukrainare har kommit för att se returmatchen och känner på sig att